

1,5 procentpunt. Verder zijn bankspecifieke buffers opnieuw beoordeeld en is de vrijwillige bufferreserve (de zogenoemde *Pillar-2 guidance*) tijdelijk uitgeschakeld. Bij ABN Amro is de kapitaaleis tussen het laatste kwartaal van 2019 en eerste kwartaal van 2020 hierdoor per saldo gedaald met 2,4 procentpunt, waardoor de weerbaarheid van de bank, althans op papier, fors beter oogt.

Naast de verlagingen van de kapitaaleisen heeft de toezichthouder banken verzocht tot oktober van dit jaar geen dividend uit te keren of eigen aandelen in te kopen. Afgaande op een recente oproep van de Europese risicautoriteit ESRB is de kans reëel dat dit verzoek ook na oktober gecontinueerd wordt.

UITSTEL EISEN

Om de broodnodige kredietverlening door banken op gang te houden, stellen toezichthouders veel in het werk om de kapitaaleisen op dit moment van crisis niet zwaarder te maken dan nodig. Naast versoepeling van de buffereisen kwam de toezichthouder met de boodschap dat de geplande invoering van Basel-IV-onderdelen (2024) en TRIM (2021-2022) wordt uitgesteld.

TRIM is een onderzoek onder leiding van de ECB waarbij de modellen van banken kritisch tegen het licht worden gehouden. Dit kan normaal leiden tot hogere kapitaaleisen.

Het is opvallend hoe verschillend banken met het TRIM-uitstel omgaan. Zo stelde Van Lanschot - Kempen tijdens de jaarlijkse AVA dat het uitstel van TRIM zeker geen afstel wordt. Ook Clifford Abrahams, de cfo van ABN Amro, verwacht dat TRIM nog in dit jaar alsnog wordt afgerond.

ING daarentegen liet als enige Nederlandse bank een bufferreservering van 6,6 miljard euro bij de cijfers over het eerste kwartaal van 2020 vrijvallen. Die reservering was nota bene pas in het vierde kwartaal van 2019 aangelegd.

VERDIENMODEL

Ondanks het verschil in behandelingswijze en het uitstel van nieuwe eisen, zullen banken op de achtergrond door moeten gaan met het aanpassen van hun verdienmodel aan het nieuwe toezichtregime.

Net als elk ander bedrijf maken ook banken een afweging welke producten en diensten zij aanbieden. Hierbij schatten zij in welke marges mogelijk zijn en zetten dit af tegen de kosten, die bestaan uit operationele kosten en kapitaalkosten.

Van oudsher bestaat voor zowel ABN Amro (150 miljard euro) als ING (300 miljard euro) het grootste deel van de balans nog altijd uit woninghypotheken. Deze producten geven de banken een beperkt rendement, tegen een – historisch gezien – gering risico. Deze verhouding maakt deze producten “kapitaal-efficiënt”, waarmee zij qua marges en volume al jarenlang het hart van het vermogen vormen.

Onder het nieuwe toezichtregime van Basel-IV wordt de kapitaaleis voor hypotheken fors opgeschroefd. Het is voor banken eigenlijk niet langer economisch levensvatbaar om hypotheken nog op de eigen balans te houden.

Daardoor valt de hoeksteen van het verdienmodel weg. Weliswaar spelen ABN en ING op deze nieuwe realiteit in door als tussenpersoon te fungeren. Daarbij worden hypotheken verstrekt en doorverkocht aan vermogensbeheerders en verzekeraars. Maar het verlies aan spread-inkomsten zal nauwelijks opwegen tegen de eenmalige distributievergoedingen die zij hiervoor ontvangen.

Conclusie is dat beide banken de hoge winst per genomen hoeveelheid risico op dienstverlening aan particulieren (retail) niet kunnen handhaven, en op zoek moeten naar een nieuwe melkkoe. ABN Amro wacht ook de strategische keuze of het wil blijven inzetten op de internationale zakenbank.

**ONDANKS
HET ROERIGE
EERSTE
KWARTAAL
STAAN ZOWEL
ING ALS ABN
AMRO ER IN
KAPITAAL-
TERMEN NOG
ALTIJD GOED
VOOR**

**UITEINDE-
LIJK ZULLEN
BANKEN DE
STAP MOETEN
MAKEN NAAR
EEN NIEUW
VERDIENMODEL**

ABN Amro probeert al jaren de winstgevendheid van dit onderdeel – tevergeefs – op te krikken. Bovendien legt het onderdeel ook nog eens een zwaar beslag op de kapitaalbuffers, omdat het hier om risicovolle activiteiten gaat, zoals handelsfinanciering en derivatenhandel. Per saldo blijkt dit bedrijfsonderdeel een weinig kapitaal-efficiënte tak van sport.

In het eerste kwartaal kwamen daar opnieuw forse voorzieningen bij (800 miljoen euro) om de negatieve effecten van de coronapandemie en forse verliezen op twee individuele dossiers te absorberen. Robert Swaak kondigde aan dat bij de strategische heroriëntatie van de zakenbank alle opties op tafel liggen, dus ook het volledig afstoten van deze activiteiten.

De internationale zakenbank is niet alleen voor ABN Amro een hoofdpijnossier, ook ING krijgt zijn portie. Met name de Turkse activiteiten knellen.

Met een leningenboek van 10 miljard is ‘Turkije’ een betrekkelijk geringe activiteit voor ING. Toch is het aandeel van slechte leningen hier relatief hoog en staan deze bovendien genoteerd in de zwakke lokale valuta. Zonder kleerscheuren uit deze afkoelende economie stappen blijkt echter nog niet zo makkelijk. De vraag is wat een ontsnapping uit Turkije het bedrijf waard is.

DIGITALE TOEKOMST

Uiteindelijk zullen banken de stap moeten maken naar een nieuw verdienmodel, waarbij de balans minder centraal staat. De klantbenadering zal meer worden toegespitst op het individu en zal vaker via digitale kanalen plaatsvinden.

Om deze nieuwe rol in te vullen, is een slanke en wendbare onderneming vereist. Het is aan Swaak en Van Rijswijk om de drang naar meer controle te koppelen aan een zorgvuldige, maar razendsnelle transformatie. Want in de digitale wereld is ongeduld de norm.